

Eiropas Savienības
Padome

Briselē, 2023. gada 7. martā
(OR. en)

7089/23

EDUC 83
ENV 200
CLIMA 109
SOC 159
JEUN 45
EMPL 114

DARBA REZULTĀTI

Sūtītājs:	Padomes Ģenerālsēkretariāts
Saņēmējs:	delegācijas
Temats:	Padomes secinājumi par prasmēm un kompetencēm zaļās pārkārtošanās vajadzībām

Pielikumā pievienoti tematā minētie Padomes secinājumi, ko Padome (Izglītība, jaunatne, kultūra un sports) pieņēma 2023. gada 7. marta sanāksmē.

Padomes secinājumi par prasmēm un kompetencēm zaļās pārkārtošanās vajadzībām

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ATGĀDINA šo secinājumu pielikumā izklāstīto politisko kontekstu attiecībā uz prasmēm un kompetencēm zaļās pārkārtošanās īstenošanai.

UZSVER Eiropadomes 2023. gada 9. februāra secinājumus ¹, kuros minēts, ka, lai novērstu darbaspēka trūkuma un nodarbinātības pārveides radītās grūtības – tostarp demogrāfisko problēmu kontekstā –, būtu jāveic drosmīgākas un daudz vērienīgākas darbības nolūkā turpināt attīstīt prasmes, kas nepieciešamas zaļās un digitālās pārkārtošanās nodrošināšanai, izmantojot izglītību, apmācību, kvalifikācijas celšanu un pārkvalifikāciju.

ATZINĪGI VĒRTĒ ierosināto iniciatīvu par Eiropas Prasmju gadu (2023) un UZSVER, ka ir vajadzīgi kopīgi centieni attiecībā uz pārkvalifikāciju un prasmju pilnveidi zaļās pārkārtošanās nolūkā sociāli taisnīgā, iekļaujošā un godīgā veidā un Eiropas uzņēmumu konkurētspējas un Eiropas sabiedrības noturības palielināšanu.

ATZĪST, KA:

1. globālās vides, klimata un biodaudzveidības problēmas ir steidzami jārisina globālā mērogā. Zaļā pārkārtošanās un virzība uz ilgtspēju, tostarp pāreja uz klimatneitrālu ekonomiku, rada vajadzību pēc mūsu sabiedrības fundamentālas pārveides daudzās dažādās nozarēs. Eiropai ir jārada piemērs, sasniedzot vērienīgus vides, klimata un biodaudzveidības mērķus, veicinot izaugsmi, konkurētspēju un kvalitatīvu darbvietu radīšanu, vienlaikus aizsargājot vidi un nodrošinot taisnīgu pāreju uz resursu ziņā efektīvāku aprites ekonomiku.

¹ Eiropadomes secinājumi, kas pieņemti 2023. gada 9. februāra ārkārtas sanāksmē (dok. EUCO 1/23).

2. Lai attiecībā uz zaļo pārkārtošanos un ilgtspējīgu attīstību saglabātu savas konkurences priekšrocības tehnoloģiju jomā, Eiropas Savienībai ir ievērojami jāpalielina jaunu tehnoloģiju plaša mēroga izstrāde, ieviešana un demonstrējumi visās nozarēs un visā vienotajā tirgū, veidojot jaunas inovatīvas vērtības ķēdes. Tiks radītas jaunas "zaļās darbvietas", dažas darbvietas tiks aizstātas, bet citas tiks definētas no jauna, tāpēc būs vajadzīgs mainīts prasmju kopums.
3. Ir svarīgi balstīties uz iesaisti un informētību attiecībā uz zaļo pārkārtošanos un ilgtspējīgu attīstību sabiedrībā kopumā. Būtisks elements zaļās pārkārtošanās un ilgtspējīgas attīstības veicināšanā ir pamatkompetenču apguve mūžizglītības perspektīvā, tostarp jau agrīnā vecumā, kas būtu jāņem vērā visos izglītības, mācību un mācīšanās iespēju līmeņos un veidos. Svarīga ir visas iestādes pieeja ilgtspējai, ietverot visas darbības jomas. Pamatojoties uz Padomes Ieteikumu (2022. gada 16. jūnijs) par mācīšanos zaļās pārkārtošanās un ilgtspējīgas attīstības sekmēšanai ², ir steidzami vajadzīgi centieni atbalstīt izglītības un mācību sistēmas, lai tās varētu rīkoties, attīstot prasmes un kompetences zaļās pārkārtošanās vajadzībām.
4. Zaļās pārkārtošanās īstenošanai nepieciešamās prasmes un kompetences un prasmju kopumi pēc būtības ir daudzveidīgi, un tie turpina veidoties un tikt definēti. Eiropas ilgtspējas kompetenču sistēmā *GreenComp* ³ ir aprakstītas "ilgtspējas kompetences" kā tādas, kuras aptver zināšanas, prasmes un attieksmi, kas visu vecumu izglītojamajiem ir vajadzīgas, lai dzīvotu, strādātu un rīkotos ilgtspējīgā veidā. "Zaļās prasmes" attiecas uz profesionālajām prasmēm, kas vajadzīgas visās nozarēs un visos darba tirgus līmeņos, lai īstenotu zaļo pārkārtošanos, tostarp radītu jaunas zaļās darbvietas. Tās ir saistītas arī ar transversālām prasmēm, kas vajadzīgas, lai nodrošinātu kritisko domāšanu, sistēmisku domāšanu, problēmu risināšanu un inovāciju.

² OV C 243, 27.6.2022., 1. lpp.

³ Eiropas Komisija, Kopīgais pētniecības centrs, *GreenComp*, Eiropas ilgtspējas kompetenču sistēma, Eiropas Savienības Publikāciju birojs, 2022. gads.

5. Zaļā pārkārtošanās var būt sekmīga tikai tad, ja ES ir tai paredzēts prasmīgs darbaspēks. Kā izklāstīts Komisijas paziņojumā "Zaļā kursa industriālais plāns neto nulles emisiju laikmetam"⁴, darbaspēka trūkums, kas izriet no brīvo darbvietu rādītāja, nozarēs, kuras tiek uzskatītas par svarīgām zaļās pārkārtošanās sakarā, 2015.–2021. gada periodā ir divkāršojies, un aizvien pieaug pieprasījums pēc zaļās pārkārtošanās procesam vajadzīgajām tehniskajām prasmēm. Lai panāktu pāreju uz modernu, resursefektīvu un konkurētspējīgu ekonomiku, steidzami būs vajadzīgas zaļās prasmes un darbaspēka prasmju pilnveide un pārkvalifikācija. Eiropas turpmākās noturības un labklājības pamatā ir sākotnējās un tālākās, formālās un neformālās izglītības un mācību politika un investīcijas, kas vērstas uz prasmēm un kompetencēm zaļās pārkārtošanās īstenošanai.
6. Sākotnējai un tālākajai profesionālajai izglītībai un apmācībai (PIA), augstākajai izglītībai un pieaugušo izglītībai ir būtiska nozīme, reaģējot uz nepieciešamību cīnīties pret klimata pārmaiņām un pielāgoties tām, apturēt un apvērst biodaudzveidības zudumu un padarīt zaļo pārkārtošanos par realitāti, nodrošinot jauniešiem un pieaugušajiem prasmes un kompetences, kas viņiem vajadzīgas, lai uzplauktu mainīgajā darba tirgū un sabiedrībā, un ar tehnoloģisko un sociālo inovāciju veicinot zaļo risinājumu izstrādi. Izmantojot transnacionālo sadarbību, piemēram, izmantojot Eiropas universitāšu alianses un profesionālās izcilības centrus, sākotnējā un tālākā PIA un augstākā izglītība var pastiprināt ieguldījumu, ko tās dod attiecībā uz zaļo pārkārtošanos un ilgtspējīgu attīstību.
7. Apmierinot dažādu veidu izglītojamo un darba tirgus vajadzības, PIA un augstākās izglītības sistēmas var sekmēt nodarbināmību, sociālo iekļaušanu, sociālo kohēziju un dzimumu līdztiesību, veicināt pārkvalifikāciju un prasmju pilnveidi, tostarp, izmantojot elastīgas un dinamiskas mūžizglītības iespējas, un arī palīdzēt palielināt kvalificētu darbinieku skaitu. Šajā sakarā un atkarībā no valsts apstākļiem pieaugušo izglītība var arī palielināt pieaugušo līdzdalību apmācībā visa darba mūža garumā saskaņā ar prasmju pilnveides un pārkvalifikācijas vajadzībām zaļās pārkārtošanās nolūkā.

⁴ COM(2023) 62 final.

VIENOJAS, KA:

1. Lai sākotnējo un tālāko PIA, augstāko izglītību un pieaugušo izglītību pielāgotu zaļās pārkārtošanās atbalstam, ir jāapzina pašreizējās un turpmākās prasmju vajadzības, tostarp jāapzina jauni darba profili un prasmju kopumi, profesionālās vajadzības un prasmju trūkums. Lai darba tirgū noteiktu šīs jaunās prasmju vajadzības, ir būtiska sadarbība starp izglītības un mācību sniedzējiem (gan valsts, gan privātiem), publiskām iestādēm, pētniecības organizācijām, nodarbinātības dienestiem, sociālajiem partneriem, uzņēmumiem un citām attiecīgajām ieinteresētajām personām gan valsts, gan reģionālā līmenī. Turklāt turpmākie pasākumi saistībā ar izglītojamo pāreju uz darba tirgu, piemēram, veicot absolventu gaitu apzināšanu, var palīdzēt sniegt informāciju, piemēram, par darba piemeklēšanu un iegūto prasmju un kompetenču atbilstību.
2. Prasmju apzināšanas rīki var vēl vairāk atbalstīt pašreizējo un turpmāko prasmju vajadzību identifikāciju. Šajā sakarā Eiropas prasmju, kompetenču, kvalifikāciju un profesiju klasifikācijas (*ESCO*)⁵ zaļās pārkārtošanās prasmju taksonomija var veicināt vienotu izpratni par to, kādas prasmes ir vajadzīgas, lai veiktu sekmīgu zaļo pārkārtošanos darba tirgū un, piemēram, atvieglotu izglītojamo un darba ņēmēju mobilitāti ES. Šie rīki var arī palīdzēt dalībvalstīm un izglītības un mācību sniedzējiem apzināt zaļos elementus, kas varētu būt daļa no sākotnējās un tālākās PIA vai augstākās izglītības kvalifikācijām un mācīšanās iespējām, kā arī pieaugušo izglītības.
3. Ņemot vērā pārmaiņas darba profilos un jaunu profesiju rašanos zaļās pārkārtošanās rezultātā, ir obligāti jānodrošina atjaunināts un atbilstošs sākotnējās un tālākās PIA, augstākās izglītības un pieaugušo izglītības saturs. Attiecīgā gadījumā un pilnīgā saskaņā ar institucionālo autonomiju un akadēmisko brīvību PIA un augstākā izglītība būtu attiecīgi jāpārskata, izveidojot jaunas kvalifikācijas vai iekļaujot zaļās prasmes esošajās kvalifikācijās.

⁵ *ESCO* (Eiropas prasmju, kompetenču, kvalifikāciju un profesiju klasifikācija) ir Eiropas prasmju, kompetenču un profesiju daudzvalodu klasifikācijas sistēma.

4. Izglītības un mācību nodrošināšanai būtu jāatbilst to personu vajadzībām, kuras uzsāk sākotnējo izglītību un mācības, kā arī to personu vajadzībām, kurām ir jāatjaunina savas prasmes un kompetences atbilstīgi viņu pašreizējā darba prasībām vai pārejai uz jaunu darbvietu un nozarēm, kas paplašinās. Tāpēc dalībvalstīm, kā arī PIA sniedzējiem un augstākās izglītības iestādēm ir jāizpēta inovatīvi un elastīgi veidi, kā nodrošināt mācīšanās iespējas attiecībā uz zaļajām prasmēm, tostarp *STEAM* jomās, ja iespējams, izstrādājot mazus un pielāgotus mācību moduļus, kuru rezultātā varētu iegūt arī mikrokvalifikācijas. Turklāt ir arī jāattīsta pieaugušo izglītība vidējās un terciārās izglītības līmenī, cita starpā izmantojot elastīgus mācīšanās veidus, kas ļauj atjaunināt, paplašināt un padziļināt kompetences. Uzmanība būtu jāpievērš arī tam, lai validētu un atzītu agrākus sasniegumus darbā un iegūtās prasmes, kā arī – atkarībā no valsts konteksta – attiecīgo prasmju un kompetenču sertificēšanai vai akreditācijai. Lai gan darba vidē balstītas mācības, tostarp stažēšanās un mācekļība, veicina pāreju uz darba tirgu, attiecīgo darbvietu atrašana var būt sarežģīta strauji augošajās nozarēs, kā arī uzņēmumos, kuriem ir jāpielāgojas jauniem apstākļiem. Tāpēc ir vajadzīgi alternatīvi veidi, kā nodrošināt darba vidē balstītu mācību iespējas, lai palīdzētu izglītojamajiem apgūt jaunas zaļās prasmes.

5. Skolotājiem un pasniedzējiem sākotnējās un tālākās PIA, augstākās izglītības un pieaugušo izglītības jomā zaļās pārkārtošanās procesā ir izšķiroša nozīme, jo viņi izglītojamajiem nodrošina jaunākās profesionālās, tehniskās un citas prasmes un kompetences, kas vajadzīgas gan jaunajās zaļajās nozarēs, gan arī, lai izpildītu mainīgās prasības esošajās nozarēs. Tāpēc ir būtiski vēl vairāk attīstīt un atjaunināt skolotāju, pasniedzēju un darbinieku zināšanas, prasmes un kompetences, atbalstot pastāvīgas profesionālās kvalifikācijas celšanas iespējas, novērtējot iesaistīšanos izglītības pasākumos, kas vērsti uz prasmēm un kompetencēm zaļās pārkārtošanās vajadzībām karjeras veidošanā, un veicinot sadarbību un mācīšanos no līdzbiedriem starp PIA sniedzējiem, augstākās izglītības iestādēm, pētniecības organizācijām, uzņēmumiem un citām ieinteresētajām personām. Turklāt, lai veicinātu un atbalstītu šo attīstību, izšķiroša nozīme ir izglītības un mācību organizāciju vadībai.
6. Ir vajadzīgi mērķtiecīgi pasākumi, lai piesaistītu jauniešus un pieaugušos neatkarīgi no dzimuma un sociālekonomiskās izcelsmes, tostarp jauniešus un pieaugušos no lauku un attāliem apgabaliem, piemēram, ES tālākajiem reģioniem, lai viņi varētu iesaistīties zaļo prasmju apguves iespējās. Attiecīgā gadījumā un pilnīgā saskaņā ar institucionālo autonomiju un akadēmisko brīvību tas nozīmē likvidēt pastāvošos šķēršļus un traucēkļus visu veidu mācībām, piemēram, problēmas, kas saistītas ar mobilitāti, piekļūstamību, dzimumu nelīdztiesību un stereotipiem, konsultācijām, informēšanu, finansiālu atbalstu personām, atbalsta pakalpojumiem izglītojamajiem un iepriekšējās mācīšanās atzīšanu. Vienādā mērā būtu jāveicina un jāatbalsta gan sieviešu, gan vīriešu līdzdalība, izmantojot efektīvas mūžilgas karjeras atbalsta sistēmas, kas tiktu pastiprinātas ar karjeras atbalsta speciālistu un citu profesionālās orientācijas speciālistu sākotnējo izglītību un tālākpmācību.

AICINA DALĪBVALSTIS, pienācīgi ņemot vērā institucionālo autonomiju un akadēmisko brīvību un saskaņā ar valstu apstākļiem, ņemt vērā iepriekš minētos aspektus, kad tās:

1. turpina attīstīt pamatkompetences un ilgtspējas kompetences mūžizglītības perspektīvā, tostarp jau agrīnā vecumā, visos līmeņos un visos izglītības, apmācības un mācīšanās veidos ⁶;
2. izstrādā sākotnējās un tālākās PIA un augstākās izglītības sistēmas un izglītības piedāvājumus zaļās pārkārtošanās vajadzībām, kā arī pieaugušo izglītības jomā, piemēram, izmantojot mikro kvalifikācijas;
3. iesaista izglītības vai mācību sniedzējus, pētniecības organizācijas, darba devējus, sociālos partnerus un citas attiecīgās ieinteresētās personas, lai kopīgi apzinātu pārkvalifikācijas un prasmju pilnveides vajadzības zaļās pārkārtošanās nolūkā, tostarp attiecībā uz publiskā un privātā sektora sadarbību;
4. atbalsta un mudina sākotnējās un tālākās PIA sniedzējus, augstākās izglītības iestādes un pieaugušo izglītības organizācijas izstrādāt un nodrošināt mācīšanās iespējas zaļās pārkārtošanās vajadzībām, tostarp mācību iespējas *STEAM* jomās;
5. atbalsta skolotājus, pasniedzējus, darbiniekus, profesionālās orientācijas speciālistus un vadītājus, lai tie varētu iegūt un atjaunināt zināšanas, prasmes un kompetences, kas vajadzīgas, lai veicinātu zaļo pārkārtošanos un ilgtspējīgu attīstību, veicinot sākotnējās arod mācības un profesionālās kvalifikācijas celšanu;

⁶ Saskaņā ar Padomes Ieteikumu (2018. gada 22. maijs) par mācīšanos zaļās pārkārtošanās un ilgtspējīgas attīstības sekmēšanai un Padomes Ieteikumu (2018. gada 22. maijs) par pamatkompetencēm mūžizglītībā (OV C 189, 4.6.2018., 1. lpp.).

6. mudina un atbalsta personas piedalīties mācīšanās, prasmju pilnveides vai pārkvalifikācijas iespējās gan formālajā, gan neformālajā izglītībā, kā arī mobilitātē zaļās pārkārtošanās vajadzībām;
7. izmanto pieejamos ES un valstu instrumentus un finansēšanas programmas, piemēram, *Erasmus+* un *ESF+*, lai atbalstītu prasmes un kompetences zaļās pārkārtošanās vajadzībām, un tostarp apmainās ar labu praksi un mācīšanos no līdzbiedriem.

AICINA KOMISIJU, pienācīgi ņemot vērā subsidiaritāti un valstu apstākļus, ņemt vērā šos secinājumus, kad tā:

1. veicina savstarpēju mācīšanos un labas prakses apmaiņu par prasmēm un kompetencēm zaļās pārkārtošanās vajadzībām starp dalībvalstīm, sociālajiem partneriem, izglītības un mācību sniedzējiem, pētniecības organizācijām, nozarēm un citām attiecīgajām ieinteresētajām personām;
2. atbalsta transnacionālu sadarbību un apmainās ar labu praksi saistībā ar prasmēm un kompetencēm zaļās pārkārtošanās vajadzībām, tostarp izmantojot studentu un darbinieku apmaiņu *Erasmus+* ietvaros un sadarbību starp izglītības un mācību iestādēm, piemēram, Eiropas universitāšu aliansēs un profesionālās izcilības centros;
3. iesaista izglītības un mācību sniedzējus, industriālās ekosistēmas, sociālos partnerus un visas attiecīgās ieinteresētās personas, tostarp reģionālā un vietējā līmenī, izmantojot Prasmju pilnveides paktu, lai kopīgi apzinātu pārkvalifikācijas un prasmju pilnveides vajadzības zaļās pārkārtošanās nolūkā;
4. turpina attīstīt pierādījumu bāzi prasmēm un kompetencēm zaļās pārkārtošanās vajadzībām, sadarbojoties ar *Cedefop* un citām attiecīgām organizācijām, neradot jaunus ziņošanas pienākumus vai papildu slogu dalībvalstīm;

5. kopā ar Rādītāju un kritēriju pastāvīgo darba grupu turpina centienus izstrādāt iespējamus rādītājus vai ES līmeņa mērķus ilgtspējas, tostarp izglītības un mācību sistēmu zaļināšanas, jomā;
 6. ciešā sadarbībā ar dalībvalstīm vēl vairāk veicina pastāvošos ES instrumentus un programmas, lai atbalstītu prasmes un kompetences zaļās pārkārtošanās vajadzībām;
 7. īsteno un sagatavo iniciatīvas, kuru mērķis ir uzlabot Eiropas konkurētspēju un turpmāko gatavību un atbalstīt dalībvalstis, kad tās tiecas sekmīgi īstenot zaļo pārkārtošanos izglītības un mācību jomā un ar tās palīdzību.
-

Politiskais konteksts

1. Padomes Ieteikums (2018. gada 22. maijs) par pamatkompetencēm mūžizglītībā (OV C 189, 4.6.2018., 1. lpp.).
2. Padomes Ieteikums (2020. gada 24. novembris) par profesionālo izglītību un apmācību (PIA) ilgtspējīgai konkurētspējai, sociālajam taisnīgumam un noturībai (OV C 417, 2.12.2020, 1. lpp.).
3. Padomes Rezolūcija par stratēģisku satvaru Eiropas sadarbībai izglītības un mācību jomā ceļā uz Eiropas izglītības telpu un turpmāk (2021–2030) (OV C 66, 26.2.2021., 1. lpp.).
4. Padomes Rezolūcija par jaunu Eiropas izglītības programmu pieaugušajiem 2021.–2030. gadam (OV C 504, 14.12.2021., 9. lpp.).
5. Padomes Ieteikums (2022. gada 5. aprīlis) "Veidot tiltus efektīvai sadarbībai augstākās izglītības jomā Eiropā" (OV C 160, 13.4.2022., 1. lpp.).
6. Padomes secinājumi par Eiropas stratēģiju augstākās izglītības iestāžu iespēju palielināšanai Eiropas nākotnes vārdā (OV C 167, 21.4.2022., 9. lpp.).
7. Padomes Ieteikums (2022. gada 16. jūnijs) par to, kā nodrošināt taisnīgu pārkārtošanos uz klimatneitralitāti (OV C 243, 27.6.2022., 35. lpp.).
8. Padomes Ieteikums (2022. gada 16. jūnijs) par Eiropas pieeju mikroapliecinājumiem mūžizglītībā un nodarbināmībā (OV C 243, 27.6.2022., 10. lpp.).
9. Padomes Ieteikums (2022. gada 16. jūnijs) par individuāliem mācību kontiem (OV C 243, 27.6.2022., 26. lpp.).
10. Padomes Ieteikums (2022. gada 16. jūnijs) par mācīšanos zaļās pārkārtošanās un ilgtspējīgas attīstības sekmēšanai (OV C 243, 27.6.2022., 1. lpp.).